

FSS yttrande över Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende

Remissvar från Föreningen Sveriges socialchefer, FSS

Socialstyrelsen har genomfört en översyn av föreskrifter och allmänna råd (2003:20) om hem för vård eller boende. Översynen påbörjades med anledning av vad som framkommit vid tillsyn av verksamheterna avseende brister och behov av ökad flexibilitet.

Med ett HVB avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda, såväl barn som vuxna, för vård eller behandling i förening med ett boende. Verksamheten ska ge omsorg hela dygnet. Ett HVB är en yrkesmässigt bedriven vårdform i en kollektiv miljö.

Vården kan vara frivillig (SoL) eller ges med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Privata aktörer måste ha ett tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att få driva ett HVB. Kommuner behöver endast anmäla verksamheten till IVO (gäller även för verksamheter som drivs på entreprenad av en kommun). Skillnaden mellan den föreslagna författningen och den nuvarande är att de nya föreskrifterna och allmänna råden också ska innefatta de hem som drivs av Statens Institutionsstyrelse (SiS) d.v.s. särskilda ungdomshem och LVM-hem.

Nuvarande författning har påverkats av att nya föreskrifter och allmänna råd trädde i kraft kring dokumentation i verksamheter som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5). Den 15 december 2015 beslutade Socialstyrelsen om undantagsföreskrifter från vissa bestämmelser i den nuvarande HVB-föreskriften, vilket innebar lättnader kring krav på dygnet runt bemanning och krav på föreståndarens kompetens. Syftet med ändringarna var att underlätta uppstart av nya HVB för ensamkommande flyktingbarn.

FSS anser att:

- Krav bör ställas i föreskrifterna om att ansvarig utförare ska svara för att uppgifter i beviljat tillstånd är aktuella.
- Krav bör ställas i föreskrifterna om att beviljade tillstånd ska omprövas med viss periodicitet.
- Begreppet vård behöver tydliggöras i förhållande till begreppet behandling (1 kap. 2 §)
- Möjligheten till att undantagsvis acceptera lägre kompetenskrav på föreståndaren än högskoleutbildning med 180 p, ska kopplas till kompletterande krav om att föreståndaren ska ha lång yrkeserfarenhet inom liknande verksamhet. Krav ska tydligt ställas om arbetsledarerfarenhet.

- Kompetenskraven för personal, både vad gäller utbildning och erfarenhet, behöver förstärkas. Personal ska ha lämpliga kvalifikationer för att utföra insatser som erbjuds inom ramen för verksamheten.
Ökade möjligheter att göra avkall på kompetenskrav riskerar att fler verksamheter startas av människor som saknar rätt kvalifikationer. Kompetent personal är starkt kopplad till god kvalitet.
- Det är av stor betydelse för nämnden att tidigt få kännedom om att HVB hemmet överväger att skriva ut en person. Mot bakgrund av bestämmelsen i socialtjänstförordningen anser FSS att det är motiverat att det nu föreslagna allmänna rådet istället tas med som en föreskrift. Nämnden bör också underrättas i sådan tid att det finns möjlighet att vidta eller förbereda andra behövliga insatser.
- Behovet av tillgång till hälso- och sjukvård, bland annat läkare och psykolog, finns tydligare utpekat i den nuvarande föreskriften och allmänna råden än i förslaget. Många av de personer som socialtjänsten placerar i HVB har någon form av psykiatrisk eller neuropsykiatrisk diagnos. Tillgången till hälso- och sjukvård, genom till exempel överenskommelser med sjukvårdshuvudmannen, är en viktig del i HVB-verksamheter för den målgruppen. Det behöver på ett tydligare sätt framgå i författningen.
- Kostnadsberäkningarna är för lågt beräknade. Med anledning av det ökade behovet av platser för ensamkommande barn har efterfrågan ökat och konkurrensen vad gäller personal har med stor sannolikhet drivit upp lönenivåerna ytterligare.

För Föreningen Sveriges socialchefer
Karl Gudmundsson, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi arrangerar årligen den socialpolitiska konferensen Socialchefsdagarna.

Läs mer på socialchefer.se och socialchefsdagarna.se